پایداری
ایران
• پنجشنبه ۲۹ مرداد ۱۴۰۵
• ۷ ربیع‌الاول ۱۴۴۸ • ۲۰ آگوست ۲۰۲۶
• سال سی‌ودوم
• شماره ۹۱۰۲ • ۴ صفحه
Thursday • 20 August 2026
IranDaily Newspaper
ISSN1027-1449
Keytitle: IRAN (Tehran)
irannewspaper.ir

هفته دولت ۵۲ همت پروژه افتتاح یا کلنگ‌زنی می‌شود

گفت و گو با سید محمدرضا موالی زاده درباره مدیریت جنگ در استان خوزستان

سازه پایداری در سرزمین نخل و آفتاب

استاندار سیستان و بلوچستان در گفت‌وگو با «ایران» از کارنامه سازندگی در ۴۰ روز جنگ می‌گوید

ایران

ویژه هفته‌دولت

گزارش «ایران» از پشتیبانی لجستیک، حمل و نقل و متوقف نشدن روند توسعه در استان های شمالی و جنوبی کشور

جغرافیای پایداری در روزهای جنگ

جغرافیای گسترده و متنوع ایران در روزهای جنگ، تنها یک ویژگی طبیعی نیست؛ بلکه می‌تواند به یکی از مهم‌ترین عوامل افزایش تاب‌آوری و پایداری کشور تبدیل شود. ایران با برخورداری از سواحل طولانی در شمال و جنوب، مناطق کوهستانی، دشت‌ها، کویرها و پهنه‌های وسیع سرزمینی، از تنوع جغرافیایی کم‌نظیری برخوردار است؛ تنوعی که امکان توزیع زیرساخت‌ها، ظرفیت‌های اقتصادی و مراکز جمعیتی را در نقاط مختلف کشور فراهم کرده است. از سوی دیگر، ایران با ۱۵ کشور دارای مرز زمینی یا دریایی است و از موقعیت ژئوپلتیکی کم‌نظیری در منطقه برخوردار است. تعدد مرزها و همسایگان، ضمن ایجاد مسیرهای متعدد برای تجارت و ارتباطات، در شرایط بحرانی نیز می‌تواند به حفظ مسیرهای ارتباطی و تداوم جریان کالا و انرژی کمک کند. تجربه روزهای جنگ نشان می‌دهد کشوری با چنین وسعت، تنوع اقلیمی و جغرافیایی، در وضعیت جنگی، ظرفیت بیشتری برای اتکا به مناطق دیگر دارد. همین پراکندگی جغرافیایی، در کنار مدیریت اثرگذار، قابل انعطاف، همراه با تفویض اختیار در استان‌ها همراه با انسجام اجتماعی و اتکا به ظرفیت‌های داخلی، می‌تواند یکی از مهم‌ترین پشتوانه‌های پایداری ایران در شرایط جنگی و بحران‌های گسترده باشد.

استاندار تهران در گفت‌وگو با «ایران» از یک سال مدیریت پایتخت در بحران و توسعه می‌گوید

از آوار نبرد سخت تا صعود ۷ پله‌ای در سرانه‌های ملی

• گزارش •

شیما جهان‌بخش
گروه ایران زمین

تهران در یک سال گذشته، در کنار پیگیری برنامه‌های توسعه‌ای، یکی از سخت‌ترین دوره‌های مدیریت بحران خود را پشت سر گذاشت. در جنگ رمضان، بیش از ۴۵ درصد از حملات موشکی و پهپادی دشمن، استان تهران را هدف گرفت. این نبرد سنگین با حدود ۶۰۰ مورد اصابت، آسیب به نزدیک ۶۰ هزار واحد مسکونی، ۱۱ هزار و ۵۰۰ وسیله نقلیه و ۴۶۶ واحد صنعتی و تولیدی همراه شد تا اداره شهر را مختل کند. با این حال، پایتخت نه‌تنها زمینگیر نشد، بلکه تداوم خدمات عمومی، فعالیت شبکه‌های زیرساختی و تأمین نیازهای اساسی مردم بدون وقفه حفظ شد.

در همین دوره، برنامه‌های توسعه‌ای استان نیز متوقف نشد و سرانه فضای آموزشی تهران از ۵/۲۸ مترمربع به ۵/۷۹ مترمربع افزایش یافت و از متوسط کشوری (۵/۵۹ مترمربع) عبور کرد. صدها پروژه آموزشی به بهره‌برداری رسید و توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر نیز با تجهیز یک‌هزار و ۲۰۰ مدرسه به سامانه خورشیدی و صدور مجوز برای ۱۲ هزار مگاوات نیروگاه تجدیدپذیر شتاب گرفت. اکنون «محمدصادق معتمدیان» استاندار تهران، در آستانه هفته دولت در گفت‌وگو با «ایران» به تشریح تجربه مدیریت پایتخت در روزهای بحران و برنامه‌های توسعه‌ای استان پرداخته است.

تهران؛ استانی با مأموریتی فراتر از جغرافیا

معتمدیان با اشاره به ویژگی‌های منحصربه‌فرد استان تهران می‌گوید: «اداره پایتخت را نمی‌توان صرفاً در محدوده تقسیمات جغرافیایی یک استان تعریف کرد. تمرکز جمعیت، فعالیت‌های اقتصادی، دستگاه‌های ملی، مراکز علمی-فناوری و زیرساخت‌های کلیدی کشور در تهران، دامنه مسئولیت مدیریت استان را گسترده‌تر کرده است؛ به‌طوری که هر گونه اختلال در خدمات و زیرساخت‌های پایتخت، اثری فراتر از مرزهای استان خواهد داشت.»

استاندار تهران کمبودهای انباشته شده در برخی زیرساخت‌ها را از مسائل اصلی مدیریت استان دانسته و تأکید می‌کند: «جایگاه ملی تهران نباید مانع دیده شدن شکاف‌های توسعه‌ای در شهرستان‌ها و مناطق کم‌برخوردار شود. به همین دلیل در یک سال گذشته، موضوعاتی چون عدالت آموزشی، آب و انرژی، حمل‌ونقل، توسعه شهرستان‌ها و حمایت از تولید در اولویت برنامه‌های مدیریت استان قرار گرفته است.»

پایتخت در آزمون جنگ ۴۰ روزه

یکی از مهم‌ترین آزمون‌های مدیریت استان، جنگ ۴۰ روزه اخیر بود. بر اساس آمار اعلام شده از سوی استاندار تهران، حدود ۴۰ تا ۴۵ درصد حملات دشمن بر استان تهران متمرکز شد؛ حملاتی که در کنار اهداف دیگر، بخش‌هایی از مناطق مسکونی و زیرساخت‌های خدماتی، آموزشی و درمانی را نیز تحت‌تأثیر قرار داد. معتمدیان در این‌باره می‌گوید: «در چنین شرایطی، اولویت اصلی، حفظ تداوم زندگی روزمره مردم و جلوگیری از اختلال در خدمات پایه بود. دستگاه‌های اجرایی و خدمات‌رسان در حوزه‌های آب، برق، گاز، سوخت، درمان، حمل‌ونقل و تأمین کالا در آماده‌باش کامل قرار گرفتند و مدیریت متمرکز این بخش‌ها به صورت شبانه‌روزی دنبال شد.»

وی ادامه می‌دهد: «یکی از نمودهای عینی این مدیریت، در حوزه سوخت رخ داد. با وجود آسیب به زیرساخت‌های سوخت‌رسانی، هیچ‌یک از ۳۸۶ جایگاه سوخت استان تعطیل نشد. همزمان با رایگان شدن مترو و اتوبوس و همراهی مردم در کاهش ترددهای غیرضروری، مصرف سوخت نیز حدود ۵۰ درصد کاهش یافت.»

بازسازی واحدهای آسیب‌دیده در اولویت

استاندار تهران می‌گوید: «با پایان حملات، ارزیابی خسارت‌ها و بازسازی مناطق آسیب‌دیده به اصلی‌ترین مأموریت مدیریت استان تبدیل شد. بر اساس آمار، حدود ۶۰ هزار واحد مسکونی، ۱۱ هزار و ۵۰۰ وسیله نقلیه و ۴۶۶ واحد صنعتی و تولیدی در سطح استان دچار آسیب شدند که شدت خسارت در واحدهای مسکونی از موارد جزئی تا نیازمند بازسازی کامل متغیر است. همچنین بیش از ۳۰۰ مدرسه استان خسارت جدی دیده‌اند و بخش‌هایی از مراکز درمانی، مذهبی، دانشگاهی، فرهنگی و آثار تاریخی نیز متأثر شدند.»

معتمدیان درباره روند بازسازی توضیح می‌دهد: «بر اساس تقسیم کار انجام شده، مسئولیت بازسازی و نوسازی در شهرهای بالای یک میلیون نفر وظیفه شهرداری‌ها و در سایر مناطق برعهده بنیاد مسکن قرار گرفت. در حوزه تولید نیز پیگیری وضعیت واحدهای صنعتی آسیب‌دیده از طریق سازوکارهای حمایتی و ستاد تسهیل و رفع موانع تولید به‌سرعت دنبال شد.»

محله و مسجد؛ شبکه پشتیبان مدیریت بحران

استاندار تهران، بهره‌گیری از ظرفیت محلات و مساجد در مدیریت بحران را از تجربه‌های موفق این دوره عنوان می‌کند و می‌افزاید: «در فاز اول این برنامه، ۷۰۰ مسجد در ۲۲ منطقه تهران شناسایی و به زیرساخت‌هایی نظیر پنل خورشیدی، ژنراتور، ذخیره اضطراری آب و امکانات اسکان و تغذیه مجهز شدند. ظرفیت ایجاد شده در این شبکه، امکان خدمت‌رسانی اضطراری به نزدیک یک میلیون نفر را فراهم می‌کند.»

به گفته معتمدیان، هدف این طرح صرفاً ایجاد محل اسکان نیست، بلکه شکل دادن به یک شبکه محلی برای واکنش سریع در شرایط اضطراری است؛ شبکه‌ای که با تکیه بر ظرفیت مردم، مساجد و دستگاه‌های امدادی، می‌تواند بخش مهمی از بار مدیریت بحران را در سطح محله پاسخ دهد.

بازگشت شبکه در کمتر از یک ساعت

معتمدیان پایداری زیرساخت‌ها را از دیگر دستاوردهای مدیریت بحران عنوان می‌کند و می‌گوید: «با وجود ثبت بیش از یک‌هزار مورد آسیب به زیرساخت‌های برق استان، متوسط زمان وصل مجدد برق کمتر از یک ساعت بود. برای این منظور ۶۰۰ تا ۷۰۰ اکیپ عملیاتی برق و ۴۲۰ اکیپ حوزه آب به صورت شبانه‌روزی فعال بودند. در حوزه گاز نیز بیش از ۶۰۰ مورد آسیب گزارش شد که همگی با حضور سریع تیم‌های عملیاتی ترمیم شدند.»

وی تأکید می‌کند: «این تجربه نشان‌دهنده ارتقای آمادگی دستگاه‌های خدمات‌رسان است و باید با ادامه این مسیر، از مرحله واکنش به بحران، به سمت پیشگیری، آماده‌سازی و کاهش زمان بازیابی حرکت کنیم.»

> با وجود ثبت بیش از یک‌هزار مورد آسیب به زیرساخت‌های برق استان تهران، متوسط زمان وصل مجدد برق کمتر از یک ساعت بود. برای این منظور ۶۰۰ تا ۷۰۰ اکیپ عملیاتی برق و ۴۲۰ اکیپ حوزه آب به صورت شبانه‌روزی فعال بودند

جهش سرانه آموزشی تهران

معتمدیان جبران کمبود تاریخی فضای آموزشی را از محورهای اصلی برنامه توسعه‌ای استان می‌داند و می‌گوید: «با حمایت‌های دولت، سرانه فضای آموزشی استان از ۵/۲۸ مترمربع به ۵/۷۹ مترمربع رسیده و از متوسط ۵/۵۹ مترمربعی کشور عبور کرده است. در مجموع ۲۲۷ مدرسه شامل ۲۶۸۷ کلاس درس و ۳۲۴ هزار مترمربع زیربنا به ظرفیت استان اضافه شده و عملیات اجرایی ۱۹۷ مدرسه دیگر (با ۲۷۳۴ کلاس درس) نیز آغاز شده است. همچنین حدود ۵۳۰ هزار مترمربع زمین آموزشی برای توسعه فضاهای مورد نیاز تحویل شده است.»

وی با تأکید بر لزوم کاهش شکاف منطقه‌ای می‌افزاید: «تمرکز اصلی بر مناطق با تراکم بالای دانش‌آموزی است. در کنار مدرسه‌سازی، تاکنون ۱۲۰۸ مدرسه به سامانه خورشیدی مجهز و وارد مدار شده‌اند و تجهیز ۲۴۰۰ مدرسه دیگر نیز در دستور کار قرار دارد.»

توسعه انرژی‌های پاک

نماینده دولت در استان تهران می‌افزاید: «توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر از دیگر محورهای پیشران استان بوده است. در حالی که پیش از این، مجموع ظرفیت تجدیدپذیر تهران حدود ۲۳ مگاوات بود، اکنون برای بیش از ۱۲ هزار مگاوات نیروگاه تجدیدپذیر مجوز صادر و عملیات اجرایی ۱۵۵۰ مگاوات آن آغاز شده است. همچنین ظرفیت عملیاتی برق خورشیدی استان با بهره‌برداری از نیروگاه ۲۰ مگاواتی شهرری به حدود ۱۲۰ مگاوات رسیده است.»

وی با تأکید بر اینکه در کنار تولید، مدیریت مصرف نیز پیگیری می‌شود، می‌افزاید: «حدود ۳ میلیون کولر آبی در تهران فعال است که تنها با جایگزینی موتورهای پرمصرف این کولرها با نمونه‌های کم‌مصرف، امکان صرفه‌جویی نزدیک به یک‌هزار مگاوات برق وجود دارد. این موضوع نشان می‌دهد بخشی از ناترازی‌ها از مسیر بهینه‌سازی قابل جبران است.»

آخرین وضعیت قطارهای حومه‌ای و منابع آبی

معتمدیان با تشریح آخرین وضعیت پروژه‌های ریلی، توسعه خطوط حومه‌ای را از ضرورت‌های اصلی کاهش بار سفر جاده‌ای و تسهیل رفت‌وآمد روزانه مردم می‌داند و می‌گوید: «در حوزه حمل‌ونقل ریلی حومه‌ای، سه مسیر اصلی پایتخت به‌طور جدی در حال پیگیری است. هم‌اکنون پروژه تهران-ورامین-پیشوا به طول ۵۰ کیلومتر و با ۱۱ ایستگاه به پیشرفت ۷۲ درصدی رسیده، مسیر تهران-کرج ۸۵ درصد پیشرفت فیزیکی دارد و پروژه تهران-پرند نیز به طول ۵۲ کیلومتر و با ۵ ایستگاه، حدود ۲۸ درصد پیشرفت را ثبت کرده است. البته زمان‌بندی بهره‌برداری کامل از این خطوط به تأمین به‌موقع منابع مالی وابسته است و تلاش داریم با هماهنگی دستگاه‌های ملی، روند تکمیل آنها را سرعت بخشیم.»

استاندار تهران درباره سیاست‌های استان در بخش آب نیز تأکید می‌کند: «مدیریت آب در تهران تنها با توسعه منابع جدید امکان‌پذیر نیست و باید اصلاح شبکه، بازچرخانی، استفاده از پساب و مدیریت مصرف به صورت همزمان دنبال شود. در همین راستا، اصلاح شبکه توزیع و احداث حدود ۱۲۰ کیلومتر خط انتقال جدید در دستور کار قرار دارد. همچنین در حوزه فاضلاب، هم‌اکنون ۳۵ تصفیه‌خانه با ظرفیت سالانه ۵۸۸ میلیون مترمکعب فعال است که طبق برنامه‌ریزی‌ها تا پایان برنامه هفتم توسعه تعداد آنها به ۴۵ واحد و ظرفیت پالایش آنها به حدود ۷۵۵ میلیون مترمکعب در سال خواهد رسید.»

معتمدیان خاطرنشان می‌کند: «در حوزه آب نیز سیاست استان بر کاهش هدررفت، اصلاح شبکه، مدیریت مصرف، توسعه ۱۲۰ کیلومتر خطوط انتقال و افزایش استفاده از پساب استوار است. در حال حاضر ۳۵ تصفیه‌خانه فاضلاب با ظرفیت سالانه ۵۸۸ میلیون مترمکعب فعال است که طبق برنامه هفتم توسعه، این تعداد باید به ۴۵ واحد و ظرفیت ۷۵۵ میلیون مترمکعب در سال برسد.»

از مدیریت بحران تا توسعه متوازن

استاندار تهران در جمع‌بندی عملکرد یک ساله استان، اداره پایتخت را نیازمند عبور از الگوی واکنش صرف و حرکت به سوی مدیریت پیشگیرانه، تاب‌آوری زیرساختی و توسعه متوازن می‌داند و تأکید می‌کند: «تصویر امروز تهران، استانی بدون مسأله نیست؛ بلکه استانی با پیچیدگی‌های انباشته است که همزمان باید بار مسئولیت ملی و مطالبات روزمره میلیون‌ها شهروند را به دوش بکشد؛ مسیری که با تمرکز بر رفع ناترازی‌ها، توسعه زیرساخت‌ها، حمایت از تولید و ارتقای کیفیت خدمات عمومی با قوت ادامه خواهد داشت.»

• اینفوگرافیک •